

Manažerské účetnictví

Cíl a obsah zkoušky

Obsahem zkoušky je ověření znalostí v oblasti manažerského účetnictví, uplatňovaného zejména u podnikatelských subjektů, jejichž účetní závěrka podléhá povinnosti ověření auditorem. Uchazeč musí být schopen formulovat požadavky na účetní systém, určený pro potřeby řízení z pozice managementu, efektivně využívat informace nákladového a manažerského účetnictví, využitelné pro řízení po linii výkonů, po linii vnitropodnikových útvarů a po linii aktivit, činností a procesů a vyjádřit kvalifikovaný názor na kvalitu těchto informací. Součástí zkoušky je také znalost obecné ekonomie v oblasti nákladů a produkce firmy.

Vymezení témat

1. Manažerské účetnictví: pojem, cíl, obsah a struktura

Uživatelská struktura účetních informací. Manažerské účetnictví. Nákladové účetnictví. Účetnictví pro rozhodování. Controlling. Vztah manažerského účetnictví a controllingu. Duální vztah finančního a manažerského účetnictví.

2. Vztah manažerského účetnictví k ekonomické teorii

Úvod do teorie firmy a produkční analýza v krátkém a dlouhém období. Typy a vlastnosti nákladů v ekonomické teorii. Náklady v krátkém a v dlouhém období. Výnosy v podmínkách různých tržních struktur. Zisk, optimum firmy – předpoklady maximalizace zisku.

3. Kritéria měření výkonnosti v manažerském účetnictví

Význam hospodárnosti, ekonomické účinnosti a ekonomické efektivnosti a kritéria jejich měření. Způsob vyjádření a ocenění nákladů v manažerském účetnictví (finanční, hodnotové a ekonomické pojetí nákladů).

4. Členění nákladů

Význam a struktura členění nákladů. Druhové členění nákladů. Účelové členění nákladů. Členění nákladů podle odpovědnosti za jejich vznik. Druhotné (interní) náklady. Kalkulační členění nákladů. Členění nákladů podle závislosti na objemu výkonů. Relevantní a irelevantní náklady; rozdílové náklady. Oportunitní náklady. Náklady vázané k rozhodnutí.

5. Zobrazení nákladů, výnosů a zisku v účetnictví

Obsah a struktura manažerského účetnictví. Výkonově a odpovědnostně orientované manažerské účetnictví. Odlišnosti ve sledování nákladů podle místa vzniku a odpovědnosti. Volba primární orientace manažerského účetnictví.

6. Vztah manažerského účetnictví k účetnictví finančnímu a daňovému

Vztah finančního a daňového účetnictví. Vztah finančního a manažerského účetnictví. Dvouokruhová organizace účetnictví. Jednookruhová organizace účetnictví. Kombinace jednookruhové a dvouokruhové soustavy.

7. Metodické otázky využití kalkulace v řízení po linii výkonů

Vymezení základních kalkulačních pojmů. Kalkulace a její metoda. Předmět kalkulace. Přiřazování nákladů předmětu kalkulace. Jak přiřazovat náklady předmětu kalkulace. Proč se přiřazují náklady kalkulační jednici. Alokace nákladů. Cíle alokace. Principy alokace. Alokační fáze. Struktura nákladů v kalkulaci – kalkulační vzorce.

8. Kalkulace plných a variabilních nákladů

Možnosti využití kalkulace plných nákladů. Obecná východiska kalkulace variabilních nákladů. Vztah kalkulace variabilních nákladů k podnikovému zisku. Vztah kalkulace variabilních nákladů k řízení hospodárnosti. Podmínky a předpoklady využití kalkulace variabilních nákladů.

9. Specifika kalkulace s přiřazováním nákladů podle aktivit

Příčiny rozvoje nové metody řízení nákladů. Obecná východiska kalkulace založené na vztahu k aktivitám. Přednosti a omezení metody řízení nákladů ve vztahu k aktivitám. Využití metody řízení nákladů ve vztahu k dílčím aktivitám v praxi.

10. Kalkulační systém

Využití kalkulací v řízení. Prvky kalkulačního systému. Propočtová kalkulace. Plánová kalkulace. Operativní kalkulace. Výsledná kalkulace. Kalkulace ceny. Vazby kalkulačního systému. Kalkulační systém v užším pojetí. Kalkulační systém v širším pojetí.

11. Vliv charakteru podnikání na výkonově orientované účetnictví

Podmínky ovlivňující zaměření výkonově orientovaného účetnictví. Metody evidence a kalkulace nákladů. Obecné požadavky na tvorbu výkonově orientovaného účetnictví.

12. Systém plánů a rozpočtů

Pojmové vymezení. Základní otázky tvorby a využití systému. Cíle systému plánů a rozpočtů. Časová dimenze systému. Základní charakteristiky dlouhodobých rozpočtů. Tvorba systému plánů a rozpočtů firmy jako celku. Rozpočtová výsledovka. Rozpočtová rozvaha. Rozpočet peněžních toků. Vzájemný vztah hodnotových a naturálních kritérií. Obsah hodnotových kritérií hlavního rozpočtu. Transformace podnikových plánů a rozpočtů na nižší úroveň. Systém plánů a rozpočtů jako nástroj komunikace a koordinace. Využití systému jako motivačního nástroje hmotné zainteresovanosti. Formy rozpočtů. Kontrola plnění rozpočtů.

13. Řízení režijních nákladů

Rozpočet režijních nákladů. Struktura rozpočtu režijních nákladů. Metody sestavování rozpočtů režijních nákladů. Prvotní údaje pro sestavení rozpočtů. Způsob zpracování prvotních údajů. Způsob stanovení nákladového úkolu. Kontrola plnění rozpočtu.

14. Metoda standardních nákladů a výnosů

Zavedení metody standardních nákladů. Stanovení standardů. Sledování skutečného průběhu a odchylek hodnocené činnosti od standardu. Analýza odchylek při aplikaci metody Variable Costing. Analýza odchylek při aplikaci metody Absorption Costing.

15. Odpovědnostní účetnictví a předpoklady jeho fungování

Předpoklady účinného působení odpovědnostního účetnictví. Vymezení míry a oblastí pravomoci a odpovědnosti. Dílčí kritéria vyjádření pravomoci a odpovědnosti. Strukturální otázky odpovědnostního řízení. Organizační struktura podniku. Centralizace a decentralizace. Faktory ovlivňující míru centralizace a decentralizace v odpovědnostním řízení. Ekonomická struktura podniku. Nákladově řízené, ziskové, rentabilitní, investiční, výdajové a výnosové středisko.

16. Řízení odpovědnostních středisek

Centralizovaný a decentralizovaný přístup k odpovědnostnímu řízení. Pravomoc a odpovědnost podnikového vedení. Způsob zadávání úkolů střediskům a kontrola jejich plnění. Hierarchie odpovědnostních středisek. Orientace hodnotových nástrojů a kritérií. Vztah středisek k podmínkám vnějšího okolí. Využívaná hodnotová kritéria a motivace středisek. Další důležité charakteristiky centralizovaného přístupu.

17. Využití hodnotových kritérií v řízení odpovědnostních středisek

Náklady odpovědnostních středisek. Odpovědnostní pohled na náklady. Odpovědnost za náklady na vstupu a výstupu. Výnosy odpovědnostních středisek. Obsah vnitropodnikových cen. Funkce vnitropodnikových cen. Teoretická východiska stanovení vnitropodnikových cen. Typy vnitropodnikových cen. Vnitropodnikový výsledek hospodaření. Využití hodnotových kritérií pro řízení investičních středisek. Využití peněžních toků v odpovědnostním řízení – vnitropodniková banka.

18. Rozhodování na existující kapacitě

Typy rozhodovacích úloh. Obecná východiska a členění úloh na kapacitě. Řešení úloh na kapacitě. Vyjádření citlivosti v úlohách CVP. Předpoklady řešení úloh na existující kapacitě.

19. Informace manažerského účetnictví pro cenová rozhodování

Vymezení základních pojmů. Vliv konkurenční situace a chování na trhu na ceny. Strategie tvorby cen. Nákladově orientované metody tvorby cen. Analýza ziskovosti zákazníka.

20. Strategicky orientované manažerské účetnictví

Příčiny rozvoje manažerského účetnictví pro strategické řízení. Kalkulace cílových nákladů a kalkulační životního cyklu. Strategické řízení aktivit, činností a procesů. Strategické řízení vnitropodnikových útvarů. Strategické řízení vztahů podniku k zákazníkům a zaměstnancům.

Literatura

a) Knižní publikace

Povinná literatura

- [1] KRÁL, B. a kol.: Manažerské účetnictví. 4. vyd. Praha, Management Press, 2018, 792 s. ISBN 978-80-7261-568-1.
- [2] KRÁL, B. – Šoljaková, L.: Manažerské účetnictví pro vedlejší specializaci. Praha, Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2017. ISBN 978-80-245-2240-1.
- [3] Soukupová, J., Hořejší B., Macáková, L., Soukup, J.: Mikroekonomie, 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha, Management Press, 2018 (lze používat i předchozí vydání) – kapitoly 5, 6, 7, 8. ISBN 978-80-726-1538-4

Doporučená literatura

- [4] Fibírová, J. – Šoljaková, L. – Wagner, J. – Petera, P.: Manažerské účetnictví – metody a nástroje. 3. upravené vydání. Praha, Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-885-0.

b) Právní předpisy

Obecná znalost

- [1] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění.
- [2] Daňové zákony v platném znění.

Pomůcky u zkoušky

- Kalkulačka
- Psací potřeby (ne obyčejná tužka)

Průběh a podmínky zkoušky

- Maximální doba trvání zkoušky: 4 hodiny
- Forma zkoušky: písemná
- Příklady a případové studie

Celkové hodnocení zkoušky

- Celkové maximální bodové hodnocení dílčí části auditorské zkoušky: 100 bodů
- Počet bodů, které lze maximálně získat za každý příklad či jeho dílčí řešení, je uveden vždy přímo v zadání testu.
- Minimální počet bodů pro úspěšné vykonání dílčí části auditorské zkoušky: 60 bodů